

Доля вела тернистими стежками

У трирічному віці він залишився без батька, а трохи згодом, у вісім років, став круглим сиротою. Час дитячих поневірянь випав на жорстоке воєнне лихоліття, коли в надгоринському краї проливалось багато людської крові. У скрутні хвилини віднайшлися добрі люди, котрі прихистили осиротілого хлопчину та вказали йому вірну життєву дорогу, яка виявилася хоч і тернистою, проте доволі довгою. Сьогодні 88-річний житель села Трубиці, **Степан Йосипович Кривошея**, вважає себе щасливою людиною та за все дякує Богу.

Розповідь про нелегку долю старожила **читайте на 3 ст.**

ДОЛЯ ВЕЛА ТЕРНИСТИМИ СТЕЖКАМИ

Коріння Кривошеїв в'ється з Карпатського краю. Його дід Антон, котрий проживав на Львівщині, ще за Польщі вирішив пошукати кращої долі і переселився разом з сім'єю на Полісся. У селі Мар'янівка Костопільського повіту купив у місцевого єврея землю. Однак розжитися на ній не зміг. Хитрий єврей обманув львівських переселенців – замість обіцяних родючих угідь «підсунув» болотисті наділи, обробляючи які не можна було прогодувати всю родину. Саме тому згодом сини Антона, Йосип і Степан, оселилися в Руді, що біля Великої Любаші. Тут у 1931 році й народився Степан Кривошея

- Коли мені було три роки, помер батько, - *поринає у спогади Степан Йосипович.* – Згодом, у 1939-му, не стало на світі й мами. Мене забрала до себе моя баба, мамина мама. Та невдовзі вона померла, і я залишився безпритульним. У той час у навколишніх лісах вже діяли загони Української Повстанської армії. Брат мого батька, дядько Степан, також пішов у повстанці. І щоб я не поневірявся, то й мене взяв з собою до лісу. Пам'ятаю, підлотки в бійців УПА були обшиті жовтими стрічками. Більшість командирів у курені були зі Львівщини. Курінь складався із бойових сотень, сотні – із чот, а чоти – із роїв. Спочатку перебував з повстанцями у лісі між Рудою і Підлужним, пізніше мене направили в Трубиці. Там жила Настя Родзяк, у якої я оселився. Її чоловік був у сотні Лиса. Мені доручали носити повстанцям письмові повідомлення. Щоразу йшов до лісу з новим паролем.

Пізніше мене забрала до себе Параска Банацька, сестра Насті Родзяк. Одного її сина вбили більшовики, а іншого, Стаха, засудили. Мого дядька Степана також вбили більшовики. Це сталося біля села Корчів'я. У 1951 році тітка Параска випроводжала мене в армію.

В особовому відділі перевіряли, чи ніхто не був у бандерівцях

Служити довелося в морській піхоті, на острові, що розташовувався за 37 кілометрів від міста Владивосток, - *продовжує свою розповідь Степан Йосипович.* -

На посаді лісника пропрацював 38 років

Наступного року одружився на дівчині з Трубицьких хуторів, Галині Петренчук. Тітка Параска зробила мені весілля. Років два чи три працював у деревообробному цеху Підлужненського лісництва, яке у 1970 році стало Базальтівським. Одного разу до мене підійшов лісничий, Іван Олексійович Санжеревський, і запропонував йти егерем у Суськ. Однак, коли поїхав оформлятися, мені сказали, що на це місце вже прийняли людину. Після того лісничий сказав, що з мене буде хороший лісник і порекомендував мою кандидатуру директору лісгоспу. У кабінеті директора, Миколи Верхоли, він почав розповідати, що я вправний робітник і буду хорошим лісником. Директор запитав, яка в мене освіта.

- Чотири класи, - *відповів.*

Він взявся за голову.

- У нас всі лісники зі спеціальною освітою! – *сказав невдоволено, але заяву мою прийняв.* Поставив умову закінчити десять класів. Я її виконав, навчаючись у вечірній школі, а потім ще був рік стаціонару в Березнівській лісній школі.

На посаді лісника Степан Йосипович Кривошея пропрацював 38 років. За цей час посадив і виростив тисячі дерев. Упродовж років, розповідає він, до лісників були різні вимоги. Крім посадок лісу та догляду за ним, доводилося заготовляти гриби, жолуді, лікарські рослини, насіння дерев, кору з дуба та крушини, крім

гектарів лісу, хіба за всім вдивився? Щоправда, одні крали «совісніше», як зріжуть дерево самовільно, то хоч пеньки поховають та гілля приберуть. А були й такі, що пеньки по півметра залишали... Я намагався налагоджувати стосунки з людьми, тим, хто слухав мене і допомагав садити та доглядати ліс, збирати лікарські рослини, заготовляти кору та гриби або ж завантажувати лісгоспні машини деревиною, дозволяв заготовляти дрова. Моїм хорошим помічником був кінь Воєнний, на якому я об'їздив усі стежки. У 60-х роках у наших лісах ще водилися вовки, тому доводилося їздити з рушницею.

У зимову пору треба було підготовувати диких звірів, тому я розвозив по годівницях заздалегідь заготовлений корм: сіно, буряки, картоплю, моркву. Коник як почує запах дикого звіра, то починає вухами ворухити. Коли підросли діти, то й вони зі мною частенько в лісі бували. Особливо прикипів душею до лісу молодший син Микола. Тож не дивно, що обрав професію лісничика і сьогодні працює в Базальтівському лісництві.

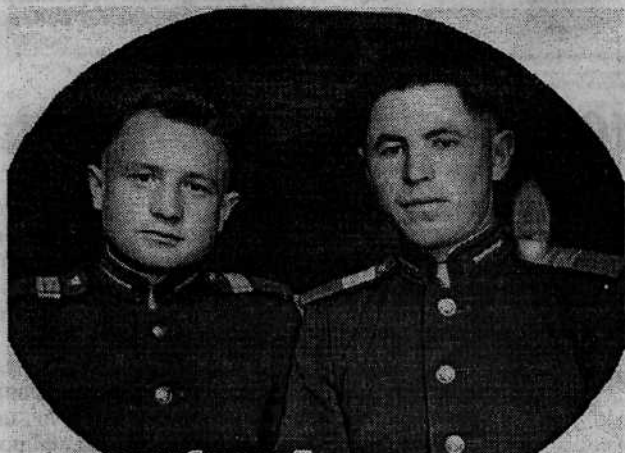
Я зростав один, у мене не було ні брата, ні свата, котрі могли б заступитися, тому звик з ранніх літ сподіватися лише на себе. Коли щось робив, то совісно і відповідально. У моїх обходах молоді ділянки завжди були просапані та обкошені, а квартальні стовпчики побілені. Одне слово, в лісі був порядок, до якого і дітей своїх привчав, тому й мусив приймати усі перевірки, які навідувалися до нашого лісництва. Коли лісникував у 6-му обході, частенько спілкувався з першими особами району, Степаном Сиротинським та Анатолієм Левковичем, котрі любили там відпочивати. Сиротинський був більш простим та говірким, а Левкович поведився зверхньо.

Славний рід продовжують діти, внуки та правнуки

Степан Кривошея прожив у злагоді зі своєю дружиною Галиною шістдесят років. У 1963 році перебралися у власну оселю, коло якої посадили гарний сад. Галина Василівна працювала в селі листоношею, була вмі-

...нашого воєнського підрозділу були набрані із Західної України. Перед початком служби документи кожного ретельно перевіряли в особовому відділі, запитували,

Під час служби в армії із товаришем-земляком Василем Петренчуком

чи ніхто з рідних не був у бандерівцях. Бог, мабуть, мене оберігав, бо в особовій справі не було доказів моєї причетності до УПА. На той час я вже навчився розбиратися в людях та бути обережним. Коли прослужив два роки, мене призначили помічником командира взводу. На політзаняттях нам втлумачували в голову, що Бога нема. Я ж не вірив в цю маячню. До армії ходив із хлопцями до церкви і у Злазне, і у Ставок, у Збуж і в Жалин. Там ми сповідалися та причащалися. Тому мав глибоку віру в Бога. А одного разу з групою товаришів відбув у звільнення з острова у Владивосток. Там розташовувався артдивізіон, у якому служили наші друзі-земляки, то ж ми вирішили їх відвідати. На території артдивізіону звернув увагу на великий лозунг «Артилерія – Бог війни». Коли повернувся у свою військову частину, запитав у замполіта: «Як же так, ви розповідаєте, що Бога нема, а в артдивізіоні пишуть, що є!» Після цього мене викликали у штаб. Капітан III рангу повідомив, що мені надають відпустку, тому завтра я маю відбути додому. У нас тоді вже були колгоспи, перед моїм від'їздом командир частини сказав: «Когда приедешь с отпуска, чтоб рассказывал всем, как хорошо жить в колхозе!».

У 1955 році, після чотирьох з гаком років служби, мене демобілізували. Повернувся в Трубиці до Параски Банацької. Через кілька днів потому я йшов сільською вулицею. Саме в той момент повз мене проїжджала вантажна машина, яка везла людей на роботу в ліс. Чоловіки, що сиділи в кузові, почали гукати: «Що, з армії прийшов? Пішли до нас на роботу!». Я й пішов.

...виробничу бригаду лісників.
- Був час, - згадує, - коли кожному ліснику видавали з каси підприємства по 100 радянських рублів, за які треба було купити молоде теля і вигодувати його до 300 кілограмів. Затим вгодованого бичка здавали на м'ясо для потреб лісової галузі до відділу робітничого постачання. Я завжди домовлявся з одним дядьком, котрий вирощував мені телят. А збирати гриби їздили у Мидськ та Стидин. Якщо там не було, купували на ринку. У сезон посадок лісу просив допомоги в людей, також залучав їх до прорубок та прибирання повалених дерев після буревіїв. Тоді працювати в лісі було важче ніж тепер, адже не було такої механізації, як нині. Люди мене завжди слухали. Звичайно, що були й крадії. Та це й не дивно, бо така в нас держава, що якщо не вкрадеш, то не проживеш. На маленькому заводі і то крадуть, а то ж треба було стерегти десятки

У день весілля з дружиною Галиною

...лою господинею, а у вільні хвилини любила вишивати.

З правнучкою Уляною

- Ми з Галею не знали розкоші, тому намагалися, щоб у нашій хаті завжди був і хліб, і до хліба. Розуміли, що цього можна досягти лише кропіткою працею. Тому тримали коня, дві корови, свиней, іншу живність.

Своє життя прожили з вірою в Бога. Ми завжди вміли ладити з людьми, за що нас шанували.

Подружжя Кривошеїв виростило трьох дітей: синів Анатолія і Миколу, та дочку Раїсу. Старший син Анатолій трудився на Костопільському домобудівному комбінаті та фанерному заводі, нині на пенсії. Менший, Микола, пішов батьковою стежкою. Він працює майстром лісу у Базальтівському лісництві. Дочка Раїса вийшла заміж за військового і нині проживає в Білорусії. Втім, життя влаштоване так, що кожній людині настає час покидати грішну землю. Минуло більше трьох років, як господині дому не стало на цім світі. Та славний рід Кривошеїв, крім дітей, продовжують внуки Олена, Юрій, Ірина, Іван, Наталія та Олександр, а також шестеро правнуків. Дід Степан тішиться, коли в його хаті за святковим столом збирається вся родина. Гордиться й тим, що не забувають його в колективі ДП «Костопільське лісове господарство». Щороку надсилають вітання з День перемоги над нацизмом. Запросили й на урочистості з нагоди 80-річного ювілею лісгоспу.

Степан Йосипович дякує Богу за те, що не марно проживає свій вік.

Олександр НИКОНЧУК